

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการมีภาวะโภชนาการที่ดีเป็นพื้นฐานของสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง สมบูรณ์และยังมีผลต่อเนื่องถึงสมรรถภาพ ประสิทธิภาพของการศึกษาเล่าเรียน แต่สภาพ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจทุกวันนี้ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย โดยเฉพาะแบบแผนพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่เปลี่ยนไป ในด้านของการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูป และอาหารจานด่วนที่มีความสะดวกรวดเร็วจึงทำให้ มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคอ้วน และโรคที่สัมพันธ์กับภาวะโภชนาการเกิน จากข้อมูลแผนอาหาร และโภชนาการแห่งชาติ ตามแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 7 ถึงฉบับ ปัจจุบัน (2535 – 2549) ได้เน้นการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม เพื่อให้คนมี ภาวะโภชนาการที่ดี ให้เด็กมีการเติบโตและพัฒนาการเต็มศักยภาพและเป็นผู้ใหญ่ที่มี คุณภาพชีวิต ที่ดี อายุยืนยาวและสุขภาพดี และป้องกันไม่ให้เกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับโภชนาการ

การมีภาวะโภชนาการดีนั้น จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อสุขภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การมี ประสิทธิภาพที่ดีในการเรียนรู้ คือมีการพัฒนาการทางสมองและสติปัญญาดี มีความมั่นคง ทางอารมณ์ สดชื่น แจ่มใสและมีสมาธิ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามมา หากนักศึกษามีปัญหาภาวะโภชนาการ จะทำให้การพัฒนาการและการเจริญเติบโตทาง ร่างกายเป็นไปอย่างเชื่องช้า พัฒนาการทางสมองและสติปัญญาจะเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ ทำให้มีผล การเรียนมีประสิทธิภาพต่ำ และยังส่งผลทางด้านอารมณ์และจิตใจไม่ร่าเริง ขาดความกระตือรือร้น ตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ได้ช้า (สิริวัฒน์ อายุวัฒน์, 2539)

วัยรุ่นเป็นวัยที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นร่างกายจึงต้องการพลังงาน และสารอาหารค่อนข้างสูง การมีความรู้และพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่ถูกต้อง จะทำให้ได้ รับสารอาหารเพียงพอกับความต้องการของร่างกายที่จะส่งเสริมให้การเจริญเติบโตและมีพัฒนาการ ได้เต็มที่ เพียงพอสำหรับการเรียน การออกกำลังกายและการทำกิจกรรมอื่นๆ

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงรายเปิดสอนหลักสูตรประเภทวิชาคหกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ และกลุ่มวิชาคหกรรมทั่วไป มี 2 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (นักเรียน) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (นักร้อง) มีนักเรียนและนักร้องรวมทั้งสิ้น 555 คน ผลของการเรียนจากคะแนนเฉลี่ยสะสม ในปี 2546 ที่ผ่านมามีปรากฏว่า ส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีรูปร่างค่อนข้างเตี้ยและน้ำหนักเกิน มีที่รูปร่างสมส่วน อ้วนและพอมบ้าง ดัชนีบ่งชี้ภาวะโภชนาการนี้ได้มาจากการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง (กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2543) เพื่อใช้ในการประเมินภาวะโภชนาการประกอบด้วย 3 ดัชนี คือ ส่วนสูงตามเกณฑ์ต่ออายุ (Height for age) น้ำหนักตามเกณฑ์ต่อส่วนสูง (Weight for height) และ น้ำหนักตามเกณฑ์ต่ออายุ (Weight for age) ทำให้พบว่า เด็กอ้วนมีภาวะโภชนาการเกินเป็นเด็กที่ เชื่องช้าไม่ว่องไว ขาดความกระตือรือร้น และมีผลการเรียนต่ำ ส่วนเด็กที่พอมมีภาวะโภชนาการ ปกติ มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงระดับดี ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มีความว่องไวในการทำงานและไม่เฉื่อยชา (ลัดดา เหมาะสุวรรณ, 2546)

การศึกษาด้านความสัมพันธ์ของภาวะโภชนาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นยังไม่ ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการศึกษาว่าคะแนนเฉลี่ยสะสม กับภาวะโภชนาการมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะโภชนาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคณะวิชาคหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย ซึ่งหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาอาหาร และโภชนาการ คณะวิชาคหกรรม
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชา อาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรม

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษานี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นเรื่องของภาวะโภชนาการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ ซึ่งการประเมินภาวะโภชนาการโดยการวัดสัดส่วนของร่างกาย ด้วยการใช้ดัชนีมวลกาย (WHO, 1990) ในการประเมินภาวะโภชนาการกับผลคะแนนเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ถึงภาคเรียนที่ 6

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่เรียนในกลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 – 2547

ภาวะโภชนาการ หมายถึง การชั่งน้ำหนัก (กิโลกรัม) / การวัดส่วนสูง (เมตร²) นำมาคำนวณและเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐาน โดยใช้ดัชนีมวลกาย BMI (Body Mass Index) (WHO, 1990) และเกณฑ์การตัดสินใจในการประเมินภาวะโภชนาการ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

น้ำหนักเกินระดับ 3 (อ้วนระดับ 2)	> 40.00
น้ำหนักเกินระดับ 2 (อ้วนระดับ 1)	30.00 – 39.99
น้ำหนักเกินระดับ 1 (ท้วม)	25.00 – 29.99
ภาวะโภชนาการปกติ	18.50 – 24.99
ผอมระดับ 1	17.00 – 18.49
ผอมระดับ 2	16.00 – 16.99
ผอมระดับ 3	< 16.00

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมที่ได้ทั้งหมดตลอดหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปีการศึกษา 2545–2547)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนปรับปรุงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับภาวะโภชนาการด้านน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียนกลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรม
2. เป็นแนวทางในการศึกษาภาวะโภชนาการของเด็กนักเรียนกลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรม
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการปลูกฝังค่านิยมในการเลือกรับประทานอาหารที่ถูกต้องลักษณะ
4. ข้อมูลภาวะโภชนาการของนักเรียนเป็นพื้นฐานในการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ฝ่ายบริหารของวิทยาลัย และฝ่ายแนะแนวในวิทยาลัยเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติ
5. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงหลักสูตรและการบริการจำหน่ายอาหารกลางวันอาหารว่างในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น